

CENTRUM FÖR
VAPENFRIHET

Vapenfriåret 2020

Promemoria CFV 2021:1

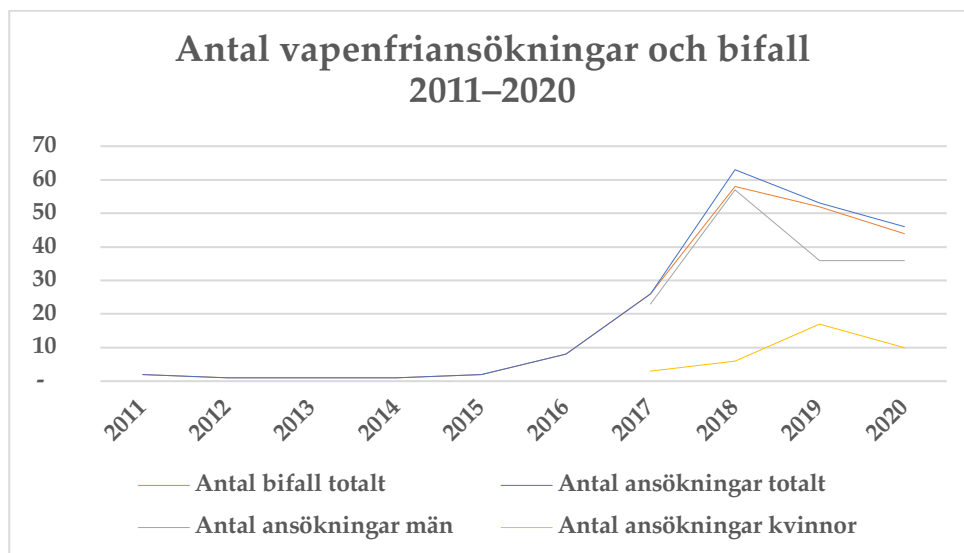
Om rätten att vara vapenfri

En totalförsvarspliktig som kan antas ha en så allvarlig personlig övertygelse rörande bruk av vapen mot annan att övertygelsen är oförenlig med en tjänstgöring som är förenad med bruk av vapen, ska efter ansökan få rätt att vara vapenfri. En totalförsvarspliktig som har fått rätt att vara vapenfri får inte skrivas in för utbildning till en befattning som är förenad med bruk av vapen eller mot sin vilja skrivas in för tjänstgöring i Försvarsmakten. Om en sådan inskrivning har skett, ska beslutet ändras. De utbildningar som är aktuella för personer som har fått rätt att vara vapenfri är civilpliktsutbildningar, som för närvarande inte är aktiva. Rätten att vara vapenfri regleras i 3 kap. 16–22 §§ lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt.

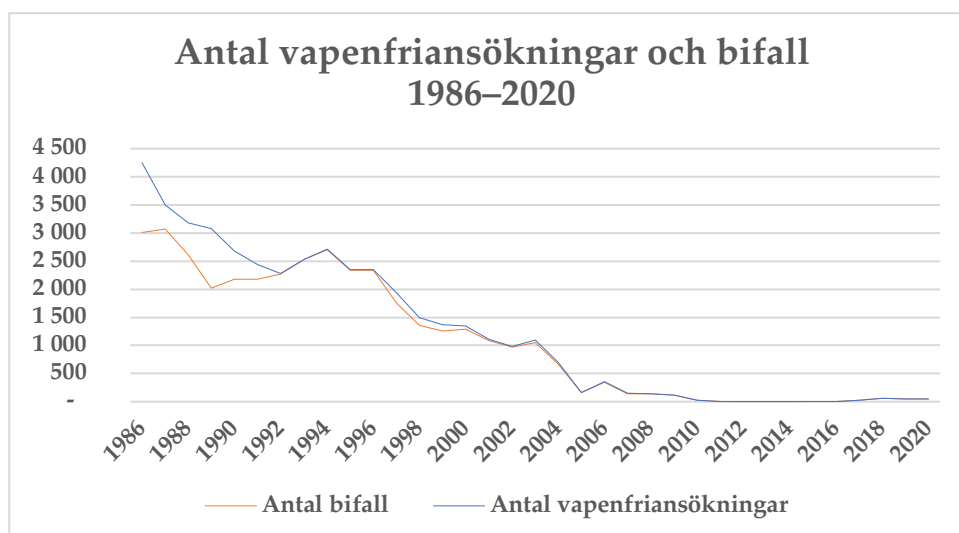
Ansökningar om rätt att vara vapenfri 2020

Sedan regeringen 2017 beslutade att totalförsvarspliktiga ska vara skyldiga att genomgå mönstring och fullgöra grundutbildning med värnplikt,¹ ökade antalet inkallade värnpliktiga kraftigt, för att 2019 och 2020 stanna på en platå. År 2020 var antalet mönstringsskyldiga 99 420 personer, varav 14 949 kallades till mönstring. Av dessa skrevs 5 088 in till tjänstgöring med värnplikt den aktuella utbildningsomgången.

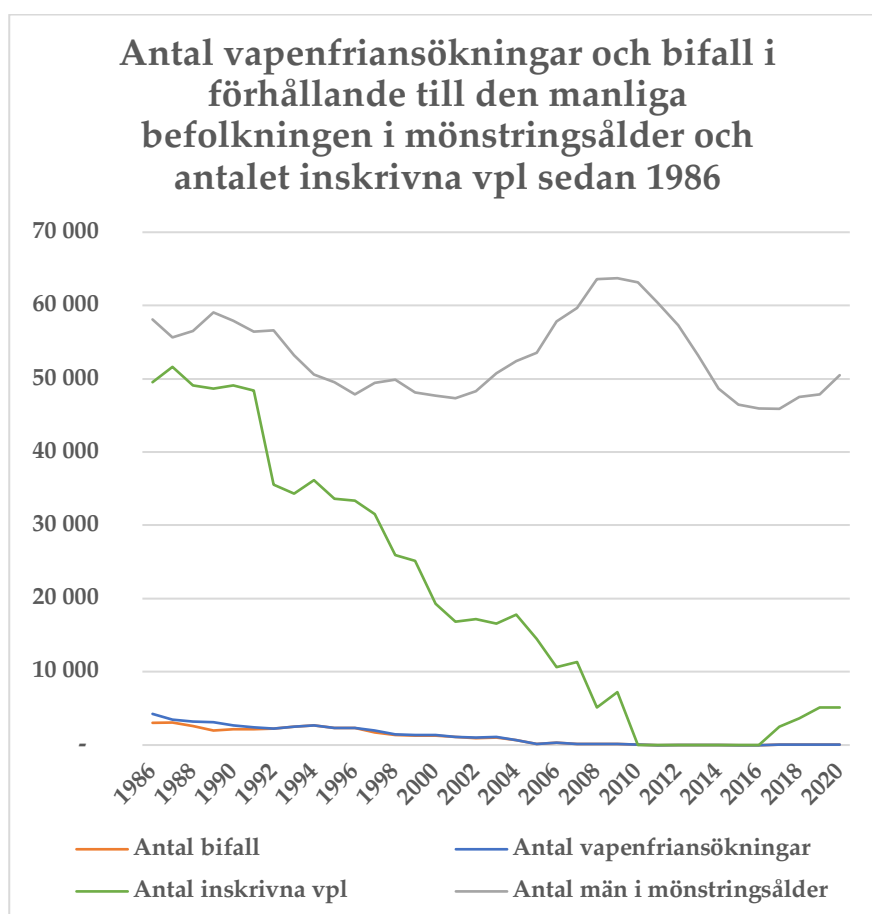
Eftersom frågan om tjänstgöring med vapen aktualiserades för fler personer i och med värnpliktens återinförande, ökade först antalet ansökningar om rätt att vara vapenfri. Efter 2018 har emellertid antalet ansökningar åter minskat. År 2018 var antalet ansökningar 63 stycken, medan antalet under 2019 och 2020 var 53 respektive 46 stycken.

¹ Regeringsbeslut den 2 mars 2017 (Fö nr 3; dnr Fö/2016/01252/MIL).

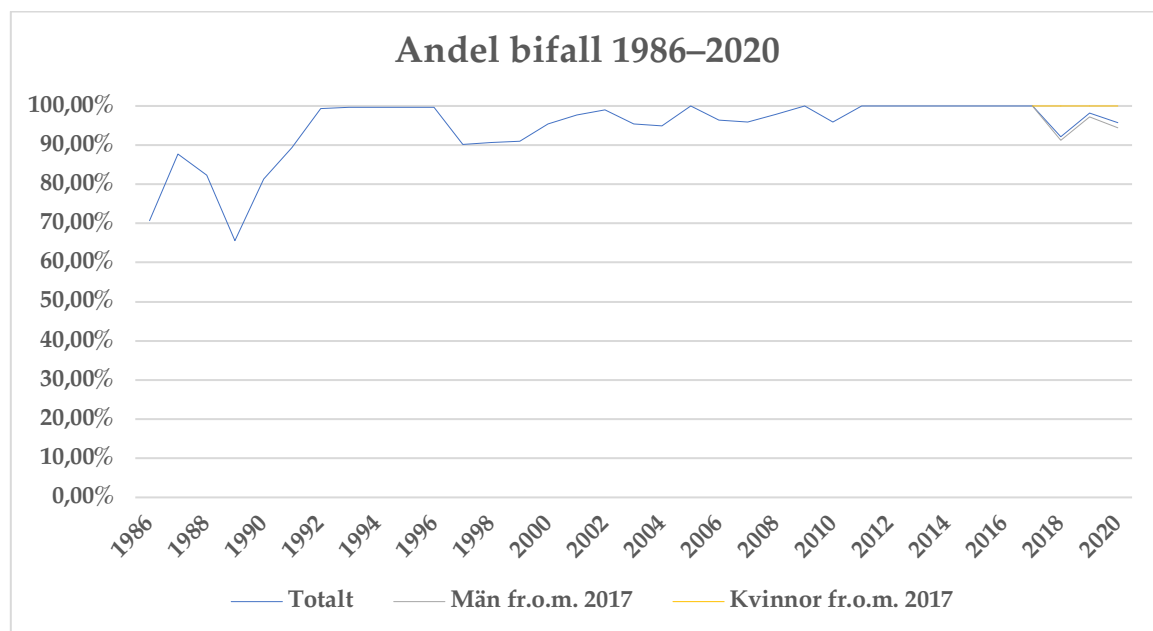

Antalet ansökningar om rätt att vara vapenfri var under 2020 ca 0,9 procent av antalet personer inskrivna med värnplikt, medan motsvarande andel under 2019 var ca 1,04 procent. I förhållande till det totala antalet personer i mönstringsålder motsvarar antalet ansökningar om rätt att vara vapenfri 0,05 procent 2020. I förhållande till den manliga befolkningen i mönstringsålder (50 462 personer)² motsvarar antalet vapenfriansökningar 0,09 procent (medelvärdet 1986–2020 är 2,28 procent).

² Detta tal får ännu anses relevant i jämförelsesyfte.

Av de 46 ansökningarna om rätt att vara vapenfri under 2020 bifölls 22, avslogs en och avskrevs en. Bifallsfrekvensen minskade 2020 till 95,65 procent (från 98,11 procent 2019), och avviker även från genomsnittet de senaste tio åren med 2,93 procentenheter (genomsnittet 2011–2020 är 98,58 procent).

Om Centrum för vapenfrihet

Centrum för vapenfrihet, CFV, är en partipolitiskt och religiöst obunden organisation som inrättades av den sista Civilpliktskongressen 2008. CFV har som syfte att bl.a. främja respekt för ställningstaganden mot att använda vapen samt att studera och bevaka tillämpningen av bestämmelserna om rätten att vara vapenfri. CFV:s styrelse består av tidigare ledamöter i Civilpliktsrådet och dess föregångare VMO och VTP-AG.

TABELLBILAGA

Tabell 1
Översikt över vapenfriansökningar 1986–2020

År	Antal vapenfriansökningar			Antal bifall			Procent bifall		
	Totalt	Män	Kvinnor	Totalt	Män	Kvinnor	Totalt	Män	Kvinnor
1986	4 252			3 006			70,70%		
1987	3 501			3 071			87,72%		
1988	3 178			2 615			82,28%		
1989	3 075			2 017			65,59%		
1990	2 679			2 177			81,26%		
1991	2 438			2 180			89,42%		
1992	2 280			2 264			99,30%		
1993	2 536			2 528			99,68%		
1994	2 710			2 702			99,70%		
1995	2 350			2 343			99,70%		
1996 ³	2 350			2 343			99,70%		
1997	1 942			1 751			90,16%		
1998	1 495			1 355			90,64%		
1999	1 375			1 250			90,91%		
2000	1 346			1 284			95,39%		
2001	1 112			1 087			97,75%		
2002	986			976			98,99%		
2003	1 096			1 046			95,44%		
2004	697			661			94,84%		
2005	160			160			100,00%		
2006	354			341			96,33%		
2007	149			143			95,97%		
2008	137			134			97,81%		
2009	117			117			100,00%		
2010	24			23			95,83%		
2011	2			2			100,00%		
2012	1			1			100,00%		
2013	1			1			100,00%		
2014	1			1			100,00%		
2015	2			2			100,00%		
2016	8			8			100,00%		
2017 ⁴	26	23	3	26	23	3	100,00%	100 %	100 %
2018	63	57	6	58	52	6	92,06%	91 %	100 %
2019	53	36	17	52	35	17	98,11%	97 %	100 %
2020	46	36	10	44	34	10	95,65	94 %	100 %

Källa: Uppgifter från Plikt- och prövningsverket

³ På grund av omläggningar i Pliktverkets datasystem redovisas 1996 med 1995 års siffror för antal vapenfriansökningar och bifall.

⁴ Könsuppdelad statistik redovisas från och med 2017, då värnplikt för kvinnor aktualiserades i praktiken.

Tabell 2
Antal aktuella för resp. kallade till mönstring

År	Aktuella för mönstring ⁵			Kallade till mönstring		
	Totalt	Män	Kvinnor	Totalt	Män	Kvinnor
2017	90 579	45 896	44 683	6 091	4 600	1 491
2018	93 233	47 542	45 691	11 003	7 899	3 104
2019	94 175	47 871	46 304	13 000	9 879	3 121
2020	99 420	50 462	48 958	14 949	10 367	4 582

Källa: Plikt- och prövningsverkets mönstringsunderlag

Tabell 3
Antal inkallade till grundutbildning med värnplikt

År ⁶	Totalt	Män	Kvinnor
2017	2 516	2 102	414
2018	3 655	3 070	585
2019	5 090	4 207	883
2020	5 088	4 209	879

Källa: Uppgifter från Plikt- och prövningsverket

⁵ Antal skickade brev med inloggningsuppgifter till mönstringsunderlaget resp. år

⁶ Avser utbildningsomgång.